

UDRUGA HEMATOLOŠKIH MEDICINSKIH SESTARA I TEHNIČARA
- KROMREŽA HMST

**HRVATSKA KOMORA
MEDICINSKIH SESTARA
Maksimirska 111/2
10000 Zagreb**

Predmet: primjena krvi i krvnih pripravaka u djelatnostima hematologije

- **stručno mišljenje, moli se**

Poštovani,

Obavještavamo Vas kako je Upravni odbor udruge hematoloških medicinskih sestara i tehničara - KroMreža HMST održao sastanak s temom „Primjena krvi i krvnih pripravaka u djelatnostima hematologije“, 2. lipnja 2022. godine, a potaknuti javnom raspravom zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika nakon incidentnog događaja u jednoj bolničkoj ustanovi vezanog uz primjenu transfuzijskog pripravka. Svrha sastanka bila je usporedba zakonskih kompetencija medicinskih sestara i tehničara u primjeni krvi i krvnih pripravaka i stanja u praksi.

Uzimajući u obzir čl. 27. st. 1. t. 2. Zakona o sestinstvu, koji propisuje kako Hrvatska komora medicinskih sestara daje stručna mišljenja kod primjene propisa od utjecaja na struku medicinskih sestara, molimo Vas Vaše stručno mišljenje vezano uz:

1. Primjena krvi i krvnih pripravaka je složen proces koji uključuje nalog za naručivanje krvi, određivanje krvne grupe i Rh faktora, križnu probu, skladištenje i dostavu pripravka, provjeru i identifikaciju pripravka i bolesnika, uspostavu/održavanje venskog pristupa, primjenu/davanje, te evidenciju transfuzijskog pripravka, a pogreška u bilo kojem koraku može biti fatalna.

Klinička bolnica Merkur, Zajčeva 19, 10 000 Zagreb;

Web: <https://kromreza-hmst.hr/>; e mail: info@kromreza-hmst.hr;

Telefoni: GSM +385 98540488 (predsjednica), GSM + 385 98238209 (tajnica)

Poslovni račun: IBAN HR512360001102926215 • Matični broj: 05416507 • OIB: 31563385017

Predsjednica: Ljiljana Pomper • Dopredsjednice: Vesna Družinić i Suzana Ivoš • Tajnica: Josipa Belev

Primjena krvi i krvnih pripravaka definirana je Zakonom o sestrinstvu i Zakonom o liječništvu no, navedeni Zakoni nisu u potpunosti usklađeni, a govore sljedeće:

- Prema članu 16. Zakona o sestrinstvu, dužnosti medicinske sestre su primjenjivanje, provođenje i evidentiranje od liječnika ordinirane lokalne, peroralne i parenteralne terapije (*mi smatramo da je transfuzija terapijski postupak primjene parenteralne terapije ordinirane od liječnika*)
 - Kompetencije medicinske sestre opće zdravstvene njege, izdano od HKMS, autorice Slave Šepec, vezano uz krv i krvne pripravke nalažu pod točkama: 26. Priprema i primjena transfuzije plazme – po nalogu; 29. Po nalogu – nadzire pacijenta tijekom pripreme transfuzije krvi i krvnih pripravaka; 78. Priprema osobu za uzimanje krvi za transfuziju; 79. Uzima krv za transfuziju; 80. Priprema krvi za sigurnu transfuziju - PDE – potrebna dodatna edukacija (za gore navedene stavke)
 - Prema članku 3 Zakona o liječništvu, liječnička djelatnost uključuje davanje pripravaka i krvnih derivata
 - Prema članku 5 Zakona o liječništvu, liječničku djelatnost mogu obavljati samo liječnici
 - Za oboljele od hemofilije od 1996. godine donesen je zakon prema kojem se dozvoljava primjena krvnog pripravka (intravenski faktor koji je derivat plazme) oboljelima od hemofilije ili članovima njihove obitelji u kućnim uvjetima, ako su za primjenu educirani u Centru za hemofiliju od medicinskih sestara
2. U praksi, u većini zdravstvenih ustanova Hrvatske, nalog za postupke vezane uz primjenu krvi i krvnih pripravaka izdaje liječnik, dok ostale postupke, od vađenja krvi za Krvnu grupu i Rh faktor, skladištenja, dostave do radilišta i do kreveta bolesnika, provjeru i identifikaciju pripravka i bolesnika, uspostavu i održavanje venskog pristupa, primjenu/davanje krvnog pripravka, nadzor bolesnika prije, za vrijeme i nakon primjene, te evidenciju transfuzijskog liječenja provode medicinske sestre/tehničari, sa ili bez nadzora liječnika. Medicinska sestra je ta koja prati stanje bolesnika prije, tijekom i nakon transfuzije, prva uočava promjene i moguće neželjene pojave, te o njima promptno obavještava liječnika odgovornog za transfuziju, koji u konačnici potpisuje izvještaj o primjeni transfuzije i neželjenim pojavama.

Nadalje, većina ustanova izradila je svoje unutarnje SOP-ove kojima su nastojale ozakoniti, delegirati postupak primjene/davanja krvnih pripravaka na medicinske sestre i tehničare. Imamo potrebu naglasiti da su navedene standardizirane operativne procedure vrlo vrijedan edukacijski materijal i nezaobilazan temelj za daljnje stručne priručnike vezane za interesnu temu.

Treba naglasiti, da u hematološkim djelatnostima, primjena krvi i različitih krvnih pripravaka su svakodnevni postupci medicinske sestre i tehničara, za koje su one kroz praksu, školovanje i dodatne edukacije postale itekako sposobne i kompetentne, iako sam postupak primjene krvi i krvnih pripravaka nije unutar kompetencija medicinskih sestara i tehničara. Osim toga, hematološke sestre i tehničari provode brojne postupke koji su jednako zahtjevni ili i zahtjevniji od primjene krvnih pripravaka (priprema i primjena kemoterapije i imunoterapije, priprema bolesnika, pripajanje i provođenje postupka dijalize, plazmafereze, leukaferoze, transplantacija

krvotvornih matičnih stanica, posttransplantacijska primjena infuzije darivateljevih limfocita (DLI), primjena CART-T stanica, punkcija koštane srži i sl.).

Uvidom u nekoliko objavljenih završnih radova iz područja sestinstva u različitim obrazovnim institucijama unutar Hrvatske, vidljivo je da studenti također navode da krv i krvne pripravke primjenjuju medicinske sestre i tehničari.

3. Obraćamo se Vama, Hrvatskoj komori medicinskih sestara kao najvišem stručnom tijelu države na predmetnom području i molimo Vas da razmislite mogućnosti daljnjeg djelovanja:
 - Pošaljite upit ostalim Društvima s pitanjem o primjeni krvi i krvnih pripravaka i zatražite njihovo pismeno očitovanje
 - Pošaljite upit svim zdravstvenim ustanovama s pitanjem – koja vrsta zdravstvenog djelatnika je navedena u SOP-u za primjenu/davanje krvi i krvnih pripravaka?
 - Pošaljite upit obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj koje sudjeluju u formalnom obrazovanju medicinskih sestara o nastavnom programu vezanom uz predmetnu temu
 - Uputite prijedlog Ministarstvu zdravstva, po potrebi nakon javne rasprave, za izmjenu i dopunu kompetencija medicinske sestre i tehničara o primjeni krvi i krvnih pripravaka u Zakonu o sestinstvu, kao što ga imaju liječnici u Zakonu o liječništvu
 - Predložite u programu za dobivanje zvanja prvostupnice izradu modula koji će sestrama i formalno omogućiti obrazovanje o primjeni krvi i krvnih pripravaka, te će time i formalno steći kompetencije iz tog područja
 - Uputite prijedlog Ministarstvu zdravstva vezano uz specijalizaciju hematoloških medicinskih sestara i tehničara, koje će u sklopu programa dobiti kompetenciju primjene krvi i krvnih pripravaka
4. Iz gore navedenog, mi tražimo proširenje kompetencija medicinskih sestara i tehničara vezano uz primjenu/davanje krvi i krvnih pripravaka, zbog usklađivanja zakonske regulative i prakse.

Molimo Vas Vaše stručno mišljenje i hvala Vam unaprijed na Vašoj pomoći.

S poštovanjem,

U Zagrebu, 18. srpnja 2022.

Predsjednica Kromreže HMST:
Ljiljana Pomper